

Mål och principer för det nordiska miljömärket Svanen

Mål och principer för det nordiska miljömärket Svanen är fastställd av Nordiska ministerrådet för miljö den 22/10/2014 och reviderades den 3/05/2022 av Nordiska ministerrådet för miljö och klimat.

Nordiska ministerrådet beslutade att lansera ett officiellt nordiskt miljömärke den 6 november 1989. Alla nordiska länder har anslutit sig till det nordiska miljömärket Svanen.

§ 1 Syfte

Det nordiska miljömärket Svanen är etablerad som en officiell miljömärkning för de nordiska länderna. Syftet är att ha en frivillig gemensam nordisk miljömärkning, som medverkar till att minska den belastning som konsumtionen orsakar miljön.

§ 2 Mål

Det nordiska miljömärket Svanen ska vägleda konsumenter samt företag och andra organisationer att handla miljömedvetet. Miljömärket Svanen är också ett redskap för offentliga och privata upphandlare att uppnå de uppsatta målen. Svanen ska stimulera till en utveckling av varor och tjänster som är mindre miljö- och klimatbelastande än i övrigt likvärdiga produkter på marknaden.

Svanen tar hänsyn till produkters miljöpåverkan under hela livscykeln från råvara till avfall. Det ställs strikta miljö- och klimatkrav men även krav på funktion och kvalitet.

Svanen är ett konsumentpolitiskt redskap för miljön och utgör ett komplement till de miljöpolitiska styrmedlen.

Det nordiska miljömärket Svanen är ett viktigt instrument för att uppnå de nordiska ländernas mål för hållbar konsumtion och produktion, som fastställs i miljö- och klimatsektorns samarbetsprogram, den nordiska strategin för hållbar utveckling och Nordiska ministerrådets Vision 2030.

§ 3 Verksamhet (och aktivitet)

Det nordiska miljömärket Svanens verksamhet och arbete regleras av Nordiska ministerrådet genom detta ministerrådsbeslut och *Arbetsordningen för Nordiska miljömärkningsnämnden*. Nordiska miljömärkningsnämnden godkänner *Regler för Nordisk miljömärkning*.

Arbetet bedrivs i överensstämmelse med standarden ISO 14024 för Typ 1 - miljömärkning.

Det nordiska miljömärket Svanen bygger på:

- gemensamma nordiska kriterier för olika produktgrupper, som fastställs av Nordiska miljömärkningsnämnden
- operativt samarbete mellan de nationella miljömärkningsorganisationerna genom en samnordisk förening: *Nordisk miljömärkning*
- nationell förvaltning av privaträttsliga organ

Ved Stranden 18
DK-1061 København K

Tel +45 3396 0200
Fax +45 3396 0202
www.norden.org

22 oktober 2014
13-01227-8

Reviderat 3 maj 2022
13-01227-13

- en öppenhet för alla intresserade parter i arbetsprocesserna
- licensiering av miljömärket Svanen för produkter (varor och tjänster) efter ansökan
- ömsesidigt godkännande av utfärdade licenser mellan de nationella miljömärkningsorganisationerna.

Den nordiska föreningen Nordisk miljömärkning har, genom dess styrelse, mandat att:

- Styra samordning och det operativa arbetet för organisationen Svanen.
- Besluta om sin budget och årligen rapportera till Nordiska ministerrådet, enligt de rapporteringskrav som ställs på ministerrådets samarbetsorgan och enligt de resultatkrav som Nordiska ministerrådet för miljö och klimat ställer på det nordiska miljömärket Svanens verksamhet. All rapportering måste vara i samma valuta.
- Nordiska miljömärkningsnämnden ska ges möjlighet att yttra sig om föreningen Nordisk miljömärknings rapport efter att den är inlämnad till Nordiska ministerrådet.
- Ge förslag till miljöstrategi och produktgrupper och kriterier, för beslut av Nordiska miljömärkningsnämnden.
- Besluta om nordiska avgifter för företag som söker och erhåller miljömärkningslicens. Avgiftssystemet beslutas av föreningen Nordisk miljömärkning och ska vara enhetligt mellan länderna.
- Lansera kriterierna officiellt.
- Styrelsen för Nordisk miljömärkning ska säkerställa att de förslag styrelsen utarbetar är förankrade hos intressenter på nationell nivå.

Det nordiska miljömärket Svanen uppnår trovärdighet genom samnordisk utveckling och revidering av kriterier med höga miljö-, klimat- och kvalitetskrav samt genom en objektiv kontroll utförd av kompetenta behöriga organ.

Verksamheten (och arbetet) ska följa och återspegla utvecklingen när det gäller miljöteknik, aktuell kunskap om miljöproblem och situationen på marknaden.

§ 4 Nordisk organisering

Alla principiella beslut om det nordiska miljömärket Svanen, såsom riktlinjer och regler för arbetet och fastställandet av kriterier, ska fattas på nordisk nivå. Vidare är det viktigt att verksamheten och arbetet i samtliga nordiska länder utförs enligt samma principer. Konsumenter och producenter ska kunna känna igen Svanen som ett gemensamt nordiskt miljömärke.

Nordiska miljömärkningsnämnden är ett beslutande organ för fastställande av miljöstrategi, produktgrupper och kriterier för det nordiska miljömärket Svanen.

Nordiska miljömärkningsnämndens arbete och uppgifter definieras närmare i *Arbetsordningen för Nordiska miljömärkningsnämnden*, fastställd av Nordiska ministerrådet.

Det operativa samarbetet mellan de nationella miljömärkningsorganisationerna samordnas via den nordiska föreningen Nordisk miljömärkning vars arbete och uppgifter definieras närmare i § 3.

Styrelseledamot i föreningen Nordisk miljömärknings styrelse kan inte samtidigt vara medlem i Nordiska miljömärkningsnämnden.

§ 5 Nationell organisering

Det nordiska miljömärket Svanens arbete bedrivs i varje nordiskt land av en nationell miljömärkningsorganisation förordnad av respektive lands regering.

En bred krets av intressenter, såsom berörda myndigheter och intressenter från näringsliv och miljö- och konsumentorganisationer, ska inbjudas att delta aktivt i arbetet i ländernas nationella nämnder eller organ. Respektive lands ledamot i Nordiska miljömärkningsnämnden ska representera den nationella nämndens/ det nationella organets syn.

De nationella miljömärkningsorganisationerna ansvarar för licensiering av enskilda produkter efter fastställda kriterier i enlighet med kraven på certifiering i standarden ISO 17065 samt för marknadsföring av verksamheten. De nationella miljömärkningsorganisationerna ska framlägga gemensamma beslutsförslag till Nordiska miljömärkningsnämnden gällande kriteriearbetet.

Arbetet i och samarbetet mellan de nationella miljömärkningsorganisationerna ska utgå från ett ömsesidigt erkännande av organisationernas kompetens.

§ 6 Principer för kriterieutveckling

6.1 Allmänna principer

Vid utarbetande och fastställande av nordiska miljömärkningskriterier ska man i första hand ta produkter på den nordiska marknaden och deras miljöaspekter i beaktande.

Vid val av nya produktgrupper för det nordiska miljömärket Svanen bör fokus ligga både på potentiella förbättringar för miljön och klimatet och på konsumenters och inköparens behov av vägledning i miljömedveten handel. Värdet av miljömärkning av produktgruppen ska utvärderas i förhållande till bland annat marknadsbilden, teknisk utveckling och andra aktuella miljöinformationsverktyg.

Föreningen Nordisk miljömärkning ska fastställa operativa miljö- och marknadsmässiga delmål för varje produktgrupp.

Nordiska miljömärkningsnämnden godkänner kriterier för miljömärkning av produkter (varor och tjänster). För varje produktområde ska det finnas ett kriteriedokument som beskriver vilka krav som ställs.

6.2 Kravtyper

Miljöpåverkan genom produktens hela livscykel ska kartläggas och läggas till grund för valet av ett begränsat antal kriterier för de mest betydande miljöfrågorna ("hotspots"). Viktiga faktorer är till exempel val av råvaror, användning av miljöfarliga kemikalier, energi- och resursanvändning, utsläpp i alla delar av miljön, hälsoaspekter, buller och avfallshantering såväl vid produktion, transporter och användning som slutbehandling. Vidare fästes vikt vid produktens livslängd och reparerbarhet samt möjligheter till återanvändning och återvinning. Miljöprinciper såsom försiktighets - och substitutionsprinciperna bör också läggas till grund för utvecklingen av kriterier.

Miljöprioriteringarna bygger på det nordiska miljömärket Svanens RPS-verktyg (relevans, potential, styrbarhet).

En Svanemärkt produkt ska av konsumenten upplevas som av god kvalitet och med god funktion. Därför innehåller miljömärkningskriterierna oftast krav på detta område.

Även hållbarhetsrelaterade kriterier utöver miljö kommer successivt tillföras Svanen, när kriterier för relevanta produktgrupper revideras eller nyutvecklas.

6.3 Definition av produktgrupp

En produktgrupp definieras utifrån produkternas användningsområde. Vid fastställande av kriterier tas utgångspunkt i en jämförande värdering av produkterna i produktgruppen.

6.4 Kravnivå

Miljökraven ska ställas högt och skärpas vid revidering utifrån kunskap om marknadens produkter och teknisk utveckling. Kravnivån fastställs i förhållande till de officiella miljöreglerna i de nordiska länderna.

Kriterierna ska utpeka de miljömässigt bästa produkterna på den nordiska marknaden. När kriterierna fastställs ska målsättningen vara att högst en tredjedel av produkterna i Norden uppfyller kriterierna.

6.5 Giltighetstid

Kriteriernas giltighetstid ska vara högst fem år i taget. Kraven utvärderas minst vart tredje år och förlängs eller revideras med utgångspunkt i utvärderingen.

Nordiska miljömärkningsnämnden kan i undantagsfall besluta att upphäva eller väsentligt ändra kriterierna under giltighetstiden om ny kunskap om påverkan på miljö eller hälsa framkommit.

6.6 Öppenhet

Kriteriearbetet görs som regel samnordiskt av de nationella miljömärkningsorganisationerna. Externa experter kan användas vid behov.

Intressenter från berörd bransch, myndigheter och andra relevanta aktörer ska ges en möjlighet att delta i kriterieprocesser.

Alla kriterieförslag sänds ut på öppen remiss, då intressenter ges möjlighet att avge skriftliga kommentarer till kriterieförslag. Remisstiden är som mest 60 dagar, men kan kortas till 45 dagar vid mindre justeringar eller revideringar av mindre produktgrupper. Föreningen Nordisk miljömärkning redogör för skälen till förkortad remisstid i remissdokumentet.

Informationen om fastställda kriterier, remissförslag och -svar samt statusen för det pågående arbetet är offentlig.

§ 7 Principer för licensiering

7.1 Generella principer

Behandling av ansökan, kontroll, licensiering och tvistlösning utförs av de nationella miljömärkningsorganisationerna enligt *Regler för Nordisk miljömärkning*.

7.2 Frivillighet

Med frivillig miljömärkning avses att företag på eget initiativ kan ansöka om att få använda miljömärket på sina produkter. Producenter/importörer/distributörer kan

ansöka om godkännande av sin produkt enligt kraven i det aktuella kriteriedokumentet.

7.3 Giltighetsområde

När en produkt är licensierad, gäller märkningen utan geografiska begränsningar.

7.4 Sekretess

All korrespondens mellan de sökande och de licensierande miljömärkningsorganisationerna är belagt med sekretess. Endast upplysningar om namn på licensierade produkter och licensinnehavare är offentliga.

All information och alla dokument som rör licensieringen är konfidentiella.

7.5 Licensavtal

Licensens giltighet följer kriteriernas giltighetstid.

Miljömärkningsorganisationen kan dra in licensen och rätten att använda miljömärket Svanen om innehavaren eller produkten inte längre uppfyller kraven.

§ 8 Användningen av Svanenmärket

De nationella miljömärkningsorganisationerna som deltar i det nordiska miljömärket Svanens arbete använder ett gemensamt varumärke. Miljömärket Svanen är logotypen för den nordiska miljömärkningen och ett registrerat varumärke som skyddas nationellt och internationellt genom Världsorganisationen för den intellektuella äganderätten (WIPO). Reglerna för användningen av märket fastställs i *Regler för Nordisk miljömärkning*.

§ 9 Förhållandet mellan Svanen och EU Ecolabel

EU Ecolabel är vid sidan av Svanen också en officiell miljömärkning i de nordiska länderna. Enligt EU-förordningen om miljömärkning (Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 66/2010) ska man öka samstämmigheten och främja harmoniseringen mellan EU Ecolabel och nationella miljömärkesprogram.

Det nordiska miljömärket Svanen ska samarbeta med EU Ecolabel och välja kravnivåer i kriterierna i förhållande till kriterierna för EU Ecolabel. I de produktgrupper där parallellmärkning är möjlig ska behandling av ansökningar och avgifter samordnas i så stor utsträckning som möjligt.

§ 10 Svanen och grön offentlig upphandling

Det nordiska miljömärket Svanen utgör ett viktigt instrument vid offentlig upphandling. Den nordiska miljömärkningen ska därför främja användningen av miljömärkningskriterier vid offentlig upphandling genom att vid behov anpassa kriterierna till regler om offentlig upphandling. Detta förenklar för leverantörer att lämna anbud mot uttalade miljökrav på hela den nordiska marknaden.

§ 11 Finansiering

Det nordiska miljömärket Svanens intäkter kommer huvudsakligen från näringslivets licens- och ansökningsavgifter. Avgiftssystemet beslutas av föreningen Nordisk miljömärkning och ska vara enhetligt mellan de nordiska länderna.

Offentliga medel till miljömärkningen från länderna och ministerrådet stärker systemets självständighet och officiella prägel. Nordiska ministerrådet fattar årligen beslut om ett eventuellt organisationsbidrag för Svanens arbete. Offentlig medfinansiering är särskilt viktig till kriterieutveckling och -revideringar, till en fortlöpande konsumentupplysning för att säkra hög kännedom och förtroende i Norden samt till nordisk koordinering.

§ 12 Utvärdering

Nordiska ministerrådet för miljö och klimat ska bedöma behovet av att utvärdera det nordiska miljömärket Svanens verksamhet (och arbete) med fem års intervall.

Nordiska miljömärkningsnämnden kan vid behov besluta att genomföra en intern eller extern utvärdering av det nordiska miljömärket Svanens verksamhet (och arbete).